

stijg beeld van de onkerkelijkheid in ons land, het wordt gedrukt door de lagere getallen bij de oudere menschen.

Met de onderstaande tabel, die een beeld geeft van de onkerkelijkheid in industriëleplaatsen als Almelo en Enschedé, willen we de gegeven opmerkingen nog eens toelichten.

Geb. jaren-periodes	Volkstelling 1920	Volkstelling 1930
	A.	E.
1930—1921		28.2 %!
1920—1911	12.1 %	15.4 %
1910—1901	9.3	11.8
1900—1891	9.8	12.9
1890—1881	12	14.4
1880—1871	8.9	9.8
enz.		
Gemiddeld	9.6	11.9

(De bevolking van deze steden is door „vestiging” sterk toegenomen, maar er is reden om aan te nemen dat tot deze „ingekomen personen” vele „kerkelijken” behoorden. In Enschedé zijn de verhoudingen beïnvloed door verhuizing naar Lonneker, dat nu met Enschedé is vereenigd.)

De in het vorige artikel gegeven cijfers openen sombere perspectieven, vooral voor de Ned. Herv. Kerk. In 1930 kwam deze kerk op de tweede plaats. In 1920 was het percentage der Ned. Hervormden nog 41.2 en dat der R.-Katholieken 35.6. In 1930 daalt dat der Ned. Hervormden op 34.4 en dat der R.-Katholieken stijgt tot 36.4. Voor het eerst sinds eeuwen vormen de R.-Katholieken in „Noord-Nederland” de sterkste groep en er is alle reden om aan te nemen, dat bij de volgende volkstelling (dus in 1940) het verschil tusschen R.-Katholieken en Ned. Hervormden, wat de getalsterkte betreft, nog veel grooter zal zijn. We zagen reeds, dat van alle kinderen van 0—10 jaar in 1930 (totaal 1.675.248) slechts 494.557, d.i. 29.5 %, Hervormd waren en 698.539, d.i. 41.7 %, R.-Katholiek. Onkerkelijk zijn 258.566 kinderen of 15.4 %. Daarvan wonen slechts 1161 in Noord-Brabant en Limburg, de rest in de negen andere provincies.

Van alle Nederlanders van 0—40 jaar (in totaal in 1930 bijna 5.630.000) zijn 1.821.876 Hervormd, d.i. 32.4 %, en 2.141.436 Roomsche, d.i. 37.9 %. Ook wanneer geen enkele andere verschuiving (dus door uitbreiding) in de „onkerkelijke richting” zou optreden, is op grond van deze cijfers reeds een grooter worden van het verschil tusschen Ned. Hervormden en R.-Katholieken te verwachten. De oudere menschen, waarvan meer dan 40 % uit Hervormden bestaat, vallen door sterfte af en de veel dunner bezette groepen der jongeren nemen hun plaats in. Het beeld van de R.-Katholieke E. is een pyramide met zeer breede basis, dat van de Ned. Herv. Kerk heeft een smal grondstuk, waarop steeds breder wordende schijven liggen, die straks de één na de ander worden weggenomen. Het smalle grondstuk schuift naar boven, zijn plaats wordt ingenomen door een nog smaller. Daar komt nog bij dat onophoudelijk van iedere schijf brokken afvallen, die het forsche gebouw van de „onkerkelijke groep” helpen optrekken. Met behulp van de in het vorige artikel vermelde cijfers, kan een ieder zich die beelden vormen.

Leerzaam is in dit verband ook de volgende tabel.¹⁾ Zij geeft een antwoord op de vraag hoe binnen een bepaalde gezindte de verhouding van jonge menschen (0—20 jaar), volwassenen (20—50 jaar), en ouderen (50 jaar en daarboven) is, wat de getalsterkte betreft.

	Beneden 20 j.	20—50 j.	50 j. en ouder.
Ned. Herv.	36.3 %!	42.1 %	21.6 %!
Geref.	42	40.4	17.6
R.-K.	43.9	39.6	16.5
Onkerk.	42.2	45.91	11.91

De Geref. Kerk en de R.K. Kerk hebben inderdaad een „gezonden pyramidalen bouw”, die van de R.K. is het stevigst — haar grootte, die we uit de cijfers van de vorige week kunnen afleiden, overtreft die van alle andere. Tusschen de figuur van de Ned. Herv. Kerk en die van de „onkerkelijken” is uiterlijk eenige overeenkomst: beide hebben een smallere basis, een breed middenstuk, en een smaller bovenstuk. Maar bij aandachtige beschouwing komen belangrijke verschillen voor den dag. Geen enkele figuur heeft een zoo groot bovenstuk, in absoluten zin, als die der Ned. Hervormden, het verlies daarvan zal den omvang sterk verminderen, bovendien heeft deze figuur naar verhouding de smalste basis. Daar komt nog bij, zooals reeds is gezegd, dat ieder onderdeel van de „onkerkelijke figuur” tot dusverre groeit en wel voornamelijk ten koste van de Ned. Hervormden. Die voortdurende aanwas vermindert het verschil tusschen de basis en middenstuk.

Dr Kruyt stelt in zijn artikelen in de „Social. Gids” (Mei en Juni 1935), die we in het onderschrift van ons vorige stuk noemden, de vraag hoe het hooge cijfer der „onkerkelijke kinderen” te verklaren is, daar toch het geboortecijfer in die groep vrij laag is en het kindersterftecijfer niet veel verschilt met dat van de „Protestanten”. We hebben er in het vorige artikel reeds op gewezen, dat door de sterke toename van het percentage

onkerkelijken van den leeftijd van 20—40 jaar, het aantal „onkerkelijke kinderen” naar verhouding ook groot moet zijn (per gezin zijn er weliswaar minder kinderen, maar het aantal gezinnen is zeer groot), bovendien zijn er aanwizingen, dat talrijke gezinnen met veel kinderen (arbeidersgezinnen) de kerk hebben verlaten. (Dat verklaart ook mede het geringe percentage Ned. Hervormden van 0—10 jaar, niettegenstaande het geboortecijfer der „Protestanten” boven dat der „onkerkelijken” ligt.) Dr Kruyt geeft nog andere verklaringen van het groote cijfer der „onkerkelijke kinderen”: „Veel ouders, die een gemengd huwelijk hebben gesloten, hebben de gewoonte voor hun kinderen geen kerkgenootschap op te geven, eenzijdig om niet uit beide kerkgenootschappen één te moeten kiezen, anderzijds als uiting van onverschilligheid voor het kerkgenootschap, van welke onverschilligheid het gemengde huwelijk zelf vaak (niet altijd!) ook reeds een symptoom was. Zoo werd van het aantal kinderen, dat van 1923—1930 in Amsterdam werd geboren uit een huwelijk tusschen een Protestantischen man en een Katholieke vrouw, niet minder dan 56.8 % als onkerkelijk aangegeven, en van de huwelijken tusschen een Katholieke man en een Protestantische vrouw zelfs 57.3 %... Gezien het toenemend aantal gemengde huwelijken is deze oorzaak van groei van het aantal jeugdige onkerkelijken waarschijnlijk niet gering, al levert de statistiek ons geen mogelijkheid tot het berekenen van het aandeel van deze oorzaak in dien groei.”

Toch leert ons de statistiek wel degelijk iets over een bepaalde groep van „gemengde huwelijken”, n.l. die tusschen een „onkerkelijken man” en een „kerkelijke vrouw”.

Daarover een volgend keer.

A.

B. I. B.

2) „Soc. Gids” 1935, pag. 429.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Bazaars.

Een broeder vroeg mij: „Hoe denkt u over het inrichten van bazaars, ter verzameling van gelden voor één of ander nuttig doel; wat is inzonderheid uw gedachte over het verbinden van een loterij, in eenigerlei vorm, aan zulk een bazaar?”

Antwoord:

Ik ben tegen elken bazaar, hoe men dien ook inricht.

Elke bazaar brengt dit groote gevaar mee, dat de bezoekers daar koopen om der wille van anderen, om niet schrielt of arm te schijnen; zoodat men bij het naar huis gaan zichzelf zijn zwakte of domheid verwijt en zegt: „wat heb ik toch gedaan!”

Op geld, langs zulk een weg verkregen, kan voor mijn besef moeilijk zegen worden verwacht.

Afkeurenswaardiger wordt een bazaar, wanneer men door allerlei attractie de menschen het geld uit den zak probeert te halen.

Ik denk hier aan de vermaarde grabbelton en dergelijke.

Dat is niet de weg, dien wij hebben te bewandelen als het gaat over het geven voor Gods Koninkrijk.

In onzen kring hebben wij altijd bezwaar gevoeld tegen zoogenaamde liefdadigheidsbals; niet alleen omdat men daar danst, maar ook omdat wij het niet passend vonden, dat men pret ging maken, zelf een lolligen avond had, om anderen in hun diepe leed te hulp te komen.

Maar doen wijzelf anders, wanneer wij jolijt gaan maken bij een grabbelton of zoo; om daardoor aan de roepstem Gods om onze offers, onze liefde-offers, te voldoen?

Dat is een openbaring van de geheel verkeerde zielehouding, waarbij wij zeggen: „hoor eens, ik wil wel wat geven, maar dan wil ik er ook wat voor hebben, al is het dan ook maar een beetje schik.”

Ten eenenmale te veroordeelen acht ik het verbinden van een loterij aan een bazaar.

Of die loterij nu bestaat in het laten raden naar den naam van een pop, of naar het aantal erwten in een flesch, of dat men gewoonweg loten verkoopt, — het blijft loten en daarom ongeoorloofd.

Zulk loten is spelen met Gods Voorzienigheid; wekt de begeerlijkheid op in het hart; hoe zouden wij dat dan een plaats mogen geven op het erf van Gods Koninkrijk?

Zoo is mijn gedachte.

Is er iemand, die er anders over denkt en meent, dat een bazaar, zonder meer, een geoorloofd middel is om geld te krijgen voor den arbeid in Gods Koninkrijk, ik zal hem, mits hij alle vermakelijkheden en loterijen weglaat, niet hard vallen.

Maar wel is het mijn overtuiging, dat het een aanklacht is tegen ons, dat wij van zulke dingen noodig schijnen te hebben.

God wil, dat wij, als de behoefte daaraan gebleken is, vrijwillig en blijmoedig geven zullen voor Zijn zaak.

Zoo bezien zijn alle bazaars openbaringen van gebrek aan liefde, waarover wij beschaamd moeten zijn insteê van er plezier over te hebben.

Schriftlezing in het gezin.

Dezelfde broeder, die schreef over de bazaars, vroeg ook over de wijze van Schriftlezen in het gezin.

Het komt mij voor, dat wij hier moeilijk een vaste methode kunnen voorschrijven; hier is verschil van inzicht mogelijk, waarbij de één den ander niet mag veroordeelen.

Wel wil ik gaarne mijn gedachte hierover geven. Driemaal 's daags leze men met zijn gezin uit Gods Woord.

Men doe dat niet te hooi en te gras, nu hier een stuk, dan daar een stuk, maar men leze geregeld door den geheelen Bijbel van Genesis tot Openbaringen.

Mij dunkt, dat men daarbij het beste doet, met tweemaal 's daags het Oude- en éénmaal het Nieuwe Testament te nemen.

Met het overslaan van gedeelten, die men minder geschikt zou achten voor voorlezing aan tafel, zij men zeer voorzichtig.

De Mozaische wetten mogen niet ongelezen blijven; het beste lijkt mij, dat men zich hierbij beperke tot Deuteronomium, waarin de saamvatting is gegeven, waardoor heel de wet in haar rijkdom ons wordt voorgesteld.

De geslachtsregisters kunnen van dien aard zijn, dat het lezen daarvan voor de hoorders een aan-enrijging wordt van namen, die hun niets zeggen; datzelfde geldt van volkstellingen en dergelijke gedeelten.

Toch ben ik blij, dat mijn vader vroeger ook deze gedeelten geregeld voorlas. Er is daardoor ook van die Schriftgedeelten wel zóóveel in mijn geheugen blijven hangen, dat zij mij eenigermate vertrouwd zijn.

Daarom zou ik aanbevelen, wel van tijd tot tijd ook die lange lijsten van namen eens te lezen.

Voor het overige zou de huisvader zich den zin dezer Schriftgedeelten uit één of andere Bijbelverklaring moeten eigen maken en als hij bij het dagelijksch leven daaraan toegekomen is, in enkele woorden daarvan iets moeten zeggen.

Die gedeelten, waarin over het sexueele leven gesproken wordt, ook over de zonden op dit terrein, sla men niet over.

De Bijbel spreekt van deze dingen natuurlijk en rein.

Geen beter middel om ook de opgroeiende kinderen te doen gevoelen, dat ook het sexueele leven behoort te staan binnen de sfeer van de vreeze des Heeren, dan het rustig lezen uit Gods Woord, van wat daarop betrekking heeft.

De te lezen stukken moeten niet te lang genomen worden.

De huisvader (of wie daar anders toe geroepen is) moet gelegenheid hebben eens iets ter verklaring en toepassing te kunnen zeggen.

Aan te bevelen is, daarvoor een goede verklaring der Schrift te gebruiken, waarvan men zich den inhoud, over het te lezen gedeelte, van te voren eigen maakt.

Van onderscheidene bijbelboeken is een dergelijke verklaring reeds verschenen bij J. H. Kok in Kampen.

Ik denk, dat wij allen, als huisvaders, in dezen veel schuld te belijden hebben.

Och, hoe mechanisch is ons lezen vaak!

Haastig en jachtig wordt dikwijls een stukje gelezen.

Het is ons, als wij naar den Bijbel grijpen, vaak te moede, alsof wij er waren, als er maar een stukje gelezen is. Zelfs gebeurt het, dat men zich krampachtig houdt aan een stuk van een bepaalde maat. Bij ons thuis was vroeger steevast regel, één bladzijde; bij anderen geldt als maat, 20 versen, of een hoofdstuk.

Prof. Geesink vertelt in zijn: „Van 's Heeren Ordinantiën” van een oude vrouw, die in de week geen tijd had om te lezen en die dan des Zondags één en twintig hoofdstukken las, dat was drie voor elken dag.

Daarmee meende zij haar plicht te hebben gedaan en met den bijbel klaar te zijn.

Nu weet ik wel, het is beter zich aan een vasten regel te houden, zelfs ook wat de maat betreft, dan maar spoedig het lezen te laten glijpen en te denken: ik heb er geen tijd voor. Die vaste, ijeren regel bevordert in elk geval het thuisraken in de Schrift.

Maar zulk lezen is toch zeer ver van het ideaal. Wat wij noodig hebben is, een rustig, bedachtzaam lezen, waarbij wij er ons bewust rekenschap van geven, dat wij met Gods Woord te doen hebben.

Een lezen, waarbij het er ons ernstig om te doen is, ook den zin van het gelezene te verstaan; te verstaan de boodschap, die daarin van Godswegen tot ons komt. Zóó zal het bijbellesen ons dienstbaar worden tot een leven met den Heere, in Zijn gemeenschap, een wandelen aan Zijn Hand.

Laat ik dit nog even opmerken, dat in groote, drukke gezinnen, waarin na den eten ieder weer uitvliegt naar school of naar zijn werk, het m.i. aanbeveling verdient, het Schriftlezen aan den maaltijd te laten voorafgaan.

Als er beter, dat hapje van van het d aan tijd al lezen.

Mij dun zoeken, er staat de Schriftgeb De zege ring zijn.

MUZ

Niet al heb uit R poortlaan. fonkelnie laten mal Zoals bij den alda 9 spreken gelangen eens in 1 orgelbou men en ningen di laatste 17 betrokker R. Ibach

Tal van zooals ik zei, met ger eeuw besten tij als het g vóór het Zoo m noemen, soort fra de Engel dam, en kabinetje sche „Al Nieuwe met een uit een

Dat er acties w: in „Het over een Fransche in een Z kwam. I en dóór gemeente straat-ke

„De te het van rig. Onl zoo iets er nog schande

Nu zul of niet ingeleid platte be We k ondertee heer J. Mei 190

„Het

„Bove bouwde Mr HA in bezi Omstr ook hee verkoeh heer K ken aa Volders vond, t deze g genome een nie maals bracht. de laat openba van to doch d was m het ou klank iets op weinig ook ve iets wa

1) Zie ook de uitvoerige tabel in het artikel van Dr Kruyt: „Soc. Gids” 1935, pag. 427. (Juni-nummer.)